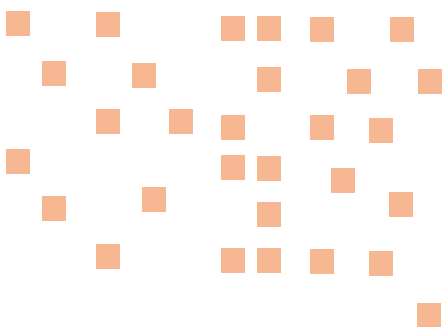

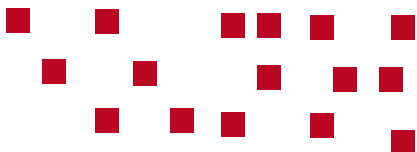
MJANMA

SYTUACJA BEZPIECZEŃSTWA

**Sytuacja bezpieczeństwa i zagrożenia
dla ludności cywilnej.**

**DPU-WIKP-424/433/2023
28.12.2023**

TREŚĆ ZLECENIA

Proszę o informację na temat sytuacji bezpieczeństwa w Mjanmie (Birmie, Myanmarze)

INFORMACJE DEMOGRAFICZNE

Ludność: 57,970,293 (dane z 2023) ^[1]

Skład etniczny: Birmańczycy 68%, Szanowie 9%, Karenowie 7%, Arakańczycy 4%, Chińczycy 3%, Hindusi 2%, Monowie 2%, inni 5% ^[2] Mjanmę zamieszkuje ponad sto grup etnicznych. ^[3]

Skład religijny: buddyści 87,9%, chrześcijanie 6,2%, muzułmanie 4,3%, animiści 0,8%, hinduiści 0,5%, inni 0,2%, bezwyznaniowcy 0,1% (dane z 2014). ^[4]

USTRÓJ I SYTUACJA POLITYCZNA

USTRÓJ

Mjanma została skolonizowana przez Wielką Brytanię w XIX wieku, a niepodległość uzyskała po II wojnie światowej w 1947 roku. Od 1962 do 2010 roku w kraju rządziła junta wojskowa. W 1990 r. junta zezwoliła na demokratyczne wybory, ale odrzuciła ich wyniki, gdy wygrała opozycyjna **Narodowa Liga na rzecz Demokracji (NLD – National League for Democracy)** i jej przywódczyni **Aung San Suu Kyi (ASSK)**, którą wojsko w konsekwencji umieściło w areszcie domowym na 20 lat (z krótkimi przerwami), aż do listopada 2010 roku. Po krótkim okresie liberalizacji i reform politycznych, w lutym 2021 roku generał **Min Aung Hlaing** przeprowadził kolejny, wojskowy zamach stanu, ponownie zatrzymano ASSK i tysiące prodemokratycznych działaczy, a także wznowiono brutalne represje wobec protestujących. Opozycja usunięta przez wojsko stworzyła **Rząd Jedności Narodowej (NUG – National Unity Government)**, który zaczął organizować **Ludowe Siły Obrony (PDF – People's Defence Force)** składające się z setek uzbrojonych grup, w celu walki z birmańską armią. Kraj jest w stanie wojny domowej, a na jego terenie działa kilka niezależnych ośrodków władzy. ^[5]

PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY

Podział administracyjny Mjanmy. Mjanma dzieli się na 7 regionów (*taing*): Irawadi (Ayeyarwady), Bago, Magway (Magwe/Magwo), Mandalay, Sagaing, Tanintharyi,

---

¹ CIA, The World Factbook, Burma, 11.10.2023, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/burma/>

² CIA, The World Factbook, Burma, 11.10.2023, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/burma/>

³ Foreign Relations Council, Myanmar's Troubled History: Coups, Military Rule and Ethnic Conflicts, 31.01.2022, <https://www.cfr.org/backgrounder/myanmar-history-coup-military-rule-ethnic-conflict-rohingya>

⁴ CIA, The World Factbook, Burma, 11.10.2023, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/burma/>

⁵ CIA, The World Factbook, Burma, 11.10.2023, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/burma/>

Yangon oraz 7 stanów (*pyi ne*): Chin, Kachin, Kayin (Karen), Kayah (Karenni), Mon, Arakan (Rakhine/Rakhaing), Shan, a także jedno terytorium związkowe: Nay Pyi Taw (Naypyidaw).^[6] Nay Pyi Taw pełni również obecnie rolę stolicy administracyjnej kraju.^[7]

Mapa. Podział administracyjny Mjanmy ^[8]

STRUKTURA WŁADZY

Głowa państwa. Na czele państwa stoi premier, będący jednocześnie przewodniczącym Państwowej Rady Administracyjnej (SAC – State Administration Council), gen. senior Min Aung Hlaing (od 01.08.2021 r.). Wojsko przejęło władzę 01.02.2021 r. i ogłosiło stan wyjątkowy.^[9]

Parlament i wybory parlamentarne. Ostatnie wybory do parlamentu odbyły się 08.11.2020 r. Wyniki wyborów zostały unieważnione przez juntę wojskową

⁶ CIA, The World Factbook, Burma, 11.10.2023, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/burma/>

⁷ CIA, The World Factbook, Burma, 11.10.2023, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/burma/>

⁸ Wikimedia, File:Myanmar, administrative divisions - de - colored.svg, https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Myanmar,_administrative_divisions_-_de_-_colored.svg

⁹ CIA, The World Factbook, Burma, 11.10.2023, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/burma/>

01.02.2021 r.^[10] Wojsko rozwiązało Zgromadzenie Unii i zamiast niego rządzi **Państwowa Rada Administracyjna (SAC – State Administration Council)**.^[11] Kolejne wybory planowano na sierpień 2023 r., jednak ze względu na trwający konflikt zostały one odłożone do czasu przywrócenia w kraju bezpieczeństwa.^[12]

SYSTEM PRAWNY

W Mjanmie stosowany jest mieszany system prawny angielskiego prawa zwyczajowego (wprowadzonego w kodyfikacjach zaprojektowanych dla Indii kolonialnych) i lokalnego prawa zwyczajowego.^[13]

KARA ŚMIERCI

Kara śmierci w Mjanmie jest częścią porządku prawnego i jest wykonywana. Karę śmierci przewiduje birmański kodeks karny za umyślne popełnienie morderstwa (art. 302).^[14] Jednakże, choć Mjanma nie usunęła kary śmierci z porządku prawnego, od lat 80-tych XX w. nie była ona wykonywana.^{[15][16]}

Sytuacja zmieniła się w ostatnich latach, od chwili ponownego przejęcia władzy przez juntę wojskową. W dniu 15.03.2021 r. wojsko wydało zarządzenie 3/2021 o stanie wojennym, na podstawie którego uprawnienia do sądenia cywilów zostały przekazane specjalnie powstałym lub istniejącym już trybunałom wojskowym, w których osoby są sądene w postępowaniu doraźnym bez prawa do odwołania. Sądy te nadzorują szeroki zakres przestępstw, w tym te zagrożone karą śmierci. Wśród nich wymienia się przestępstwa od „rozpowszechniania fałszywych wiadomości” po zdradę stanu.^{[17][18]}

Według obserwatorów ONZ, zarządzenie to przewiduje stosowanie kary śmierci za 23 niejasne i szeroko zakreślone przestępstwa. W szczególności kara śmierci może być stosowana w związku z przepisami dotyczącymi zdrady stanu, co w praktyce oznacza wszelką krytykę wojska. Od wojskowego zamachu stanu w dniu 01.02.2021 r. co najmniej 114 osób zostało skazanych na karę śmierci, w tym 41 zaocznie.^[19]

---

¹⁰ CIA, The World Factbook, Burma, 11.10.2023, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/burma/>

¹¹ CIA, The World Factbook, Burma, 11.10.2023, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/burma/>

¹² Al Jazeera, Myanmar military Extends Emergency, Postpones Elections, 01.08.2023, <https://www.aljazeera.com/news/2023/8/1/myanmar-military-extends-emergency-postpones-election>

¹³ CIA, The World Factbook, Burma, 11.10.2023, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/burma/>

¹⁴ University of Minnesota – Human Rights Library, Myanmar. The Penal Code, <http://hrlibrary.umn.edu/research/myanmar/Annex%20K%20-%20Myanmar%20Penal%20Code.pdf>

¹⁵ Frontier Myanmar, Lwin E.E.T., The ultimate penalty: Debating the death sentence, 12.01.2021, <https://www.frontiermyanmar.net/en/the-ultimate-penalty-debating-the-death-sentence/>

¹⁶ Amnesty International, Myanmar: First executions in decades mark atrocious escalation in state repression, 25.07.2022, <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2022/07/myanmar-first-executions-in-decades-mark-atrocious-escalation-in-state-repression/>

¹⁷ Amnesty International, Myanmar: First executions in decades mark atrocious escalation in state repression, 25.07.2022, <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2022/07/myanmar-first-executions-in-decades-mark-atrocious-escalation-in-state-repression/>

¹⁸ The Global New Light of Myanmar, Martial Order 3/2021, 16.03.2021, <https://www.gnlm.com.mm/martial-law-order-3-2021/>

¹⁹ UN Human Rights Office of the High Commissioner, Myanmar: UN experts sound alarm over junta's decision to enforce death sentences, 10.06.2022, <https://www.ohchr.org/en/press-releases/2022/06/myanmar-un-experts-sound-alarm-over-juntas-decision-enforce-death-sentences>

Zarządzenie o stanie wojennym obowiązuje w 49 z 330 gmin Mjanmy, w tym największych miastach: Yangonie oraz Mandalaj (Mandalay).^[20] Zgodnie z zarządzeniem, istnieje możliwość apelacji w przypadku kary śmierci. Jeśli wyrok kary śmierci został wydany przez Trybunał Wojskowy, można złożyć wniosek do Przewodniczącego Rady Administracji Państwowej o uchylenie wyroku w ciągu 15 dni od dnia skazania. Przewodniczący Rady Administracji Państwowej może uchylić wyrok, złagodzić karę, zamienić karę na mniejszą lub zatwierdzić wyrok skazujący.^[21]

W dniu 25.07.2022 r. junta wojskowa Mjanmy ogłosiła, że dokonała egzekucji czterech więźniów politycznych, w tym aktywisty **Pokolenia 88 (Generation 88** – organizacja skupiająca osoby, które uczestniczyły w powstaniu przeciwko juncie wojskowej w 1988 r.), Kyaw Min Yu, znanego również jako Ko Jimmy, oraz byłego członka parlamentu z ramienia **Narodowej Ligi na rzecz Demokracji (NLD)**, Phyo Zeya Thaw. Obecnie co najmniej 84 więźniów politycznych pozostaje w celach śmierci i grozi im egzekucja.^[22]

W maju 2023 r. junta złagodziła wyrok kary śmierci orzeczony wobec 38 osób, zamieniając go na wyrok dożywotniego pozbawienia wolności. Według Al Jazeera, w maju 2023 r. w Mjanmie było jeszcze ok.100 więźniów politycznych z wyrokiem kary śmierci.^[23]

SYTUACJA BEZPIECZEŃSTWA

CHARAKTERYSTYKA SYTUACJI BEZPIECZEŃSTWA

Od początku powstania Mjanmy, kolejne rządy birmańskie zdołały objąć kontrolą jedynie centralną część kraju, czyli stany zamieszkane głównie przez ludność birmańską: Irawadi (Ayeyarwady), Yangon, Bago, Mandalay, Magway (Magwe/Magwo), Sagaing.^[24] Stany przygraniczne natomiast, takie jak Arakan (Rakhine/Rakhaing), Chin, Kachin, Shan, Kayin (Karen), Kayah (Karenni), zamieszkane przez mniejszości etniczne, od czasu uzyskania przez Mjanmę niepodległości, nigdy nie były całkowicie podporządkowane żadnemu rządowi Mjanmy ani wojsku. Poszczególne grupy etniczne posiadają własne, liczne ugrupowania zbrojne. W 2015 r. rząd podpisał zawieszenie broni z 7 z 15 zaproszonych do negocjacji grup, jednak obecny przewrót sprawił, że przestano go przestrzegać.^[25]

Dodatkowo sprzeciw wobec zamachu stanu z 01.02.2021 r. rozpoczął serię spontanicznych działań pozostałych grup obywateli Mjanmy. Początkowo powstał **Ruch Nieposłuszeństwa Obywatelskiego (CDM – Civil Disobedience Movement)** oraz Komitety Strajku Generalnego, składające się z ludzi ze wszystkich środowisk etnicznych

---

²⁰ VOA, East Asia, Rights Groups Warn of More Torture, Executions i Myanmar as Martial Law Spreads, 10.02.2023, <https://www.voanews.com/a/6957267.html>

²¹ The Global New Light of Myanmar, Martial Order 3/2021, 16.03.2021, <https://www.gnlm.com.mm/martial-law-order-3-2021/>

²² UN General Assembly, Situation on Human Rights in Myanmar, 3.10.2023, <https://www.ecoi.net/en/file/local/2082079/N2260955.pdf>

²³ Al Jazeera, Myanmar military commutes 38 death sentences as part of amnesty, 05.05.2023, <https://www.aljazeera.com/news/2023/5/5/myanmar-military-commutes-38-death-sentences-as-part-of-amnesty>

²⁴ Reliefweb, Broken Heartland: Armed Violence and Emergency Response in Central Myanmar, 27.09.2023, <https://reliefweb.int/report/myanmar/broken-heartland-armed-violence-and-emergency-response-central-myanmar>

²⁵ Foreign Relations Council, Myanmar's Troubled History: Coups, Military Rule and Ethnic Conflicts, 31.01.2022, <https://www.cfr.org/backgrounder/myanmar-history-coup-military-rule-ethnic-conflict-rohingya>

w miastach i wsiach. Po próbach krwawego stłumienia pokojowych protestów przez wojsko, zmieniły się one w opór zbrojny. Wielu uczestników ww. wydarzeń, w tym politycy, uciekło na obszary zajmowane przez uzbrojone partyzantki grup etnicznych, aby tam szukać ochrony i walczyć zbrojnie z wojskiem.^[26] We wrześniu 2021 r. utworzony przez opozycję **Rząd Jedności Narodowej (NUG – National Unity Government)** wypowiedział wojnę birmańskiemu wojsku i utworzył **Ludowe Siły Obrony (PDF – People's Defence Force)**.^[27]

Rząd Jedności Narodowej (NUG) stara się działać jako organ reprezentujący zarówno Birmańczyków, jak i mniejszości narodowe, jednak nie wszystkie grupy etniczne zgadzają się na jego reprezentację. Stosunek różnorodnych etnicznych organizacji zbrojnych do NUG, jak i do samego konfliktu jest zróżnicowany. Ogólnie wyróżnia się wśród nich cztery strategie:

- całkowita współpraca i wsparcie dla NUG i ruchu oporu (np. etniczne organizacje **KIO – Kachin Independence Organization, KNU – Karen National Union**);
- pomoc taktyczna dla ruchu oporu przy jednoczesnej konsolidacji własnych terytoriów (np. bojówki etniczne **AA – Arakan Army, TNLA – Ta'lang National Liberation Army**);
- negocjacja z wojskiem birmańskim (niektóre z etnicznych grup, które podpisały porozumienie o zawieszeniu broni w 2015 r. – np. **SSA – Shan State Army South**);
- strategia nieangażowania, i oczekiwanie na sposobność by zdobyć własną autonomię (**UWS - United Wa State Party, SSPP - Shan State Progressive Party**).^[28]

Obecnie główny konflikt toczy się w centralnej części kraju, w regionach: Sagaing, Magway (Magwe/Magwo) i Mandalay, do niedawna najspokojniejszych i najbezpieczniejszych obszarach. Nieagresywny opór wobec zamachu stanu, spotykający się w odwecie z przemocą wojskową, aresztowaniami i krwawym tłumieniem, z czasem przekształcił się jednak w partyzanckie ataki na personel wojskowy i wojskowe aktywa. Wojsko pacyfikuje zaś całe wioski, których mieszkańców podejrzewa o ukrywanie bojowników ruchu oporu. W szczególności w regionach Sagaing i Magway (Magwe/Magwo) toczą się obecnie jedne z najbardziej intensywnych walk zbrojnych, między siłami **Państwowej Rady Administracyjnej (SAC)**, reprezentującymi juntę wojskową, a rosnącą liczbą lokalnych **Ludowych Sił Obrony (PDF)**. W tym regionie większość PDF otwarcie deklaruje swoją lojalność wobec NUG i jawnie realizuje określone cele NUG, takie jak niszczenie interesów gospodarczych wojska. Jednak utworzenie wielu oddziałów PDF było procesem spontanicznym i w rzeczywistości tylko niektóre z nich mają bezpośredni związek z NUG. Wiele z nich nadal korzysta ze szkoleń, broni i doświadczenia ugruntowanych podmiotów zbrojnych, a liczne PDF walczą u boku etnicznych

²⁶ Euro Burma Office, Resolving the Crisis in Myanmar, 12.10.2023, https://euroburmaoffice.s3.amazonaws.com/filer_public/cf/36/cf361057-87d8-44cc-9873-2e590fc82adc/2023_10_12_ebo_analysis.pdf

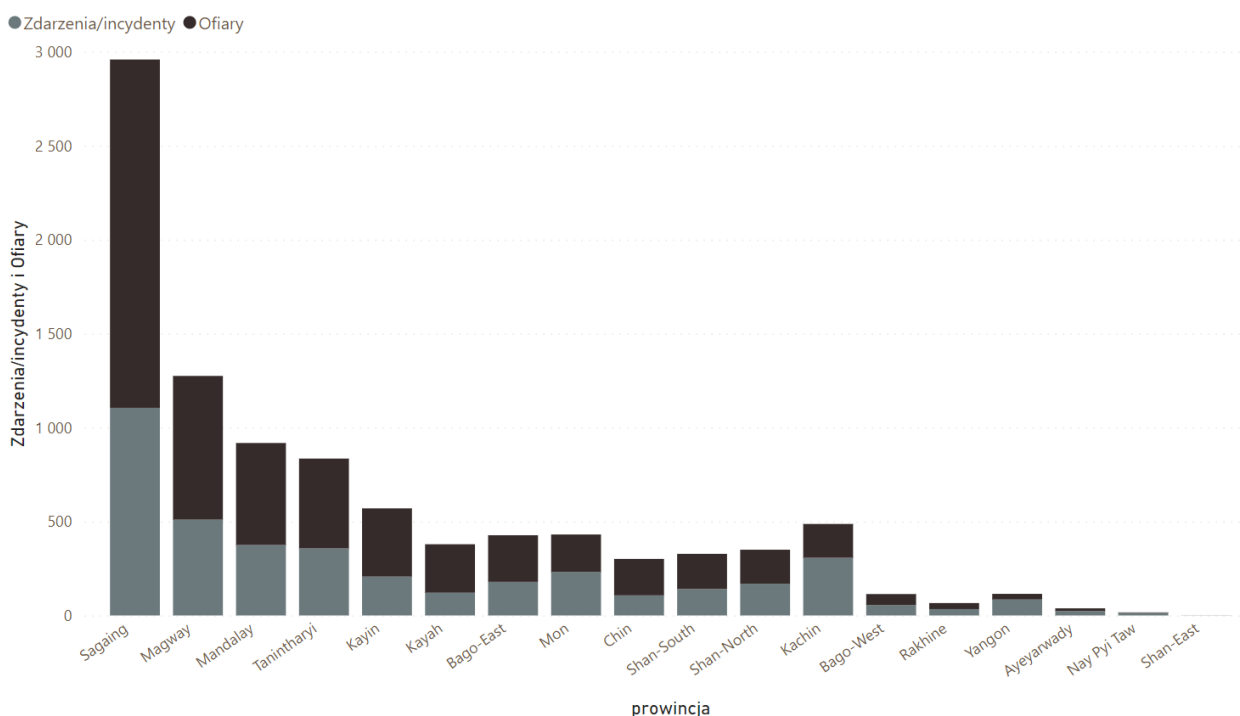
²⁷ Foreign Relations Council, Myanmar's Troubled History: Coups, Military Rule and Ethnic Conflicts, 31.01.2022, <https://www.cfr.org/background/myanmar-history-coup-military-rule-ethnic-conflict-rohingya>

²⁸ US Institute of Peace, Is Myanmar Junta Turning a Corner?, 10.08.2023, <https://www.usip.org/publications/2023/08/myanmars-junta-turning-corner>

organizacji zbrojnych, w szczególności Organizacji na rzecz Niepodległości Kaczinów (**KIO – Kachin Independence Organization**) w regionie Sagaing.^{[29][30]}

W częściach regionów Sagaing i Magway (Magwe/Magwo), PDF w dużej mierze wyparły personel wojskowy Mjanmy i administrację SAC i zaczęły tworzyć lub wspierać tworzenie lokalnych organów zarządzających, znanych jako **Ludowe Organizacje Administracyjne (PAO – People`s Administration Organization)**, jednak linia podziału między władzą wojskową a cywilną w tych regionach pozostaje niezwykle trudna do rozpoznania i może zmieniać się z wioski na wioskę.^[31]

Na poniższym wykresie przedstawiono liczbę incydentów/zdarzeń oraz ofiar w poszczególnych regionach w okresie od stycznia 2023 do 21 lipca 2023 r.

Wykres na podstawie danych ACLED (01.01.2023-21.07.2023). Incydenty/zdarzenia (bitwy/starcia zbrojne, eksplozje, przemoc wobec cywilów) i ofiary.

Z niniejszych danych wynika, że do największej liczby incydentów (bitwy/starcia zbrojne, eksplozje, przemoc wobec cywilów) dochodziło w regionach: Sagaing, Magway (Magwe/Magwo), Mandalay, Tanintharyi. Najmniej incydentów odnotowano we wschodnim stanie Szan, Nay Pyi Taw (Naypyidaw) oraz w Yangonie.^[32]

Wojsko stosuje masowe ataki, w tym naloty, masowe zabójstwa i podpalenia. Intensywność i brutalność działań wojskowych przeciwko ludności cywilnej wzrosła

²⁹ Reliefweb, Broken Heartland: Armed Violence and Emergency Response in Central Myanmar, 27.09.2023, <https://reliefweb.int/report/myanmar/broken-heartland-armed-violence-and-emergency-response-central-myanmar>

³⁰ Euro Burma Office, Resolving the Crisis in Myanmar, 12.10.2023, https://euroburmaoffice.s3.amazonaws.com/filer_public/cf/36/cf361057-87d8-44cc-9873-2e590fc82adc/2023_10_12_ebo_analysis.pdf

³¹ Reliefweb, Broken Heartland: Armed Violence and Emergency Response in Central Myanmar, 27.09.2023, <https://reliefweb.int/report/myanmar/broken-heartland-armed-violence-and-emergency-response-central-myanmar>

³² WIKP UDSC, Opracowanie własne, na podstawie danych ACLED, Myanmar 01.01.2023-21.07.2023

od początku konfliktu. Jednocześnie ww. działania wojska wymierzone w ludność cywilną pozostają całkowicie bezkarne. ^[33]

USTAWODAWSTWO SPECJALNE

Stan wyjątkowy w całym kraju został ogłoszony w Mjanmie, gdy 01.02.2021 r. wojsko aresztowało ASSK, a także najwyższych urzędników jej rządu i członków jej partii - **Narodowej Ligi na rzecz Demokracji (NLD)**. W sierpniu 2023 r. przedłużono stan wyjątkowy po raz czwarty o kolejne 6 miesięcy. ^[34] Dodatkowo w ok. 49 powiatach obowiązuje zarządzenie o stanie wojennym, na mocy którego władza sądownicza została przekazana sądom wojskowym. ^[35]

WPŁYW KONFLIKTU NA SYTUACJĘ LUDNOŚCI CYWILNEJ

Ludność cywilna jest główną ofiarą konfliktu. Wojsko stosuje masowe ataki skierowane przeciwko ludności cywilnej, w tym naloty, masowe zabójstwa i palenie wiosek. Intensywność i brutalność działań wojskowych przeciwko ludności cywilnej wzrosła od początku konfliktu. Jednocześnie ww. działania wojska wymierzone w ludność cywilną pozostają całkowicie bezkarne. ^[36]

Według źródeł ONZ, siły SAC i sprzymierzone z nimi grupy zbrojne od czasu zamachu stanu zabiły ponad 4000 cywilów. Wielu z nich padło ofiarą masowych ataków na wioski, szkoły, szpitale i obozy dla przesiedleńców wewnętrznych. Inni zostali straceni po zatrzymaniu w areszcie wojskowym, czasami w masowych egzekucjach. Ciała wielu z tych zabitych nosiły ślady tortur. Wojsko również paliło, ścinało głowy, rozczłonkowały i oszpecało ciała, próbując w ten sposób sterroryzować/zastraszyć ludność cywilną. ^[37]

Działania wojska prawdopodobnie stanowią zbrodnie przeciwko ludzkości i zbrodnie wojenne. Jednakże, podczas gdy siły SAC są odpowiedzialne za przemoc wobec ludności cywilnej na masową skalę, istnieją także doniesienia o przypadkach łamania praw człowieka przez etniczne organizacje zbrojne i siły antywojskowe. Obejmują one zabójstwa, tortury i przemoc seksualną. ^[38]

Według danych ACLED, od początku 2023 r. do końca października 2023 r. w wyniku wszystkich aktów przemocy zginęło w Mjanmie ponad 2,2 tys. cywilów. Najwięcej

---

³³ UN High Commissioner for Human Rights, Situation of human rights in Myanmar A/HRC/54/59, 19.09.2023, <https://reliefweb.int/report/myanmar/situation-human-rights-myanmar-report-united-nations-high-commissioner-human-rights-ahrc5459-advance-unedited-version>

³⁴ The Diplomat, Strangio S., The extension i san admission that the military has failed to quell the broad based armed resistance to its rule, 01.08.2023, <https://thediplomat.com/2023/08/myanmar-junta-extends-state-of-emergency-for-fourth-time/>

³⁵ VOA, East Asia, Rights Groups Warn of More Torture, Executions i Myanmar as Martial Law Spreads, 10.02.2023, <https://www.voanews.com/a/6957267.html>

³⁶ UN High Commissioner for Human Rights, Situation of human rights in Myanmar A/HRC/54/59, 19.09.2023, <https://reliefweb.int/report/myanmar/situation-human-rights-myanmar-report-united-nations-high-commissioner-human-rights-ahrc5459-advance-unedited-version>

³⁷ UN Human Rights Office of the High Commissioner, Report of the Special Raporteur on the situation of human rights in Myanmar, 12.10.2023, <https://www.ohchr.org/en/documents/country-reports/a78527-report-special-rapporteur-situation-human-rights-myanmar-advance>

³⁸ UN Human Rights Office of the High Commissioner, Report of the Special Raporteur on the situation of human rights in Myanmar, 12.10.2023, <https://www.ohchr.org/en/documents/country-reports/a78527-report-special-rapporteur-situation-human-rights-myanmar-advance>

ofiary wśród ludności cywilnej w ww. okresie było w regionach: Sagaing, Mandalay, Tanintharyi, Magway (Magwe/Magwo) oraz w stanie Kachin. ^[39]

RODZAJE ZAGROŻEŃ DLA CYWILÓW ZWIĄZANE Z KONFLIKTEM

OFIARY DZIAŁAŃ WOJENNYCH

Siły SAC gwałtownie zwiększyły liczbę nalotów na cele cywilne. Według danych ACLED, wojsko przeprowadzało średnio osiem nalotów miesięcznie w 2021 r. po przewrocie wojskowym, 26 nalotów miesięcznie w 2022 r. i 32 miesięcznie w 2023 r. Zgłoszono 352 ofiary śmiertelne związane z nalotami wojskowymi w pierwszych ośmiu miesiącach 2023 r., w porównaniu z 218 w całym 2021 r. (po przewrocie) i 2022 r. łącznie. ^[40]

Zanieczyszczenie minami lądowymi lub niewybuchami odnotowano w ponad połowie gmin miast Mjanmy. Siły SAC i opozycyjne grupy zbrojne podkładają miny lądowe, które zbierają obfite żniwo wśród ludności cywilnej. Według danych zebranych przez UNICEF, 556 ofiar cywilnych - w tym zgonów i obrażeń - spowodowanych było minami lądowymi i niewypałami w pierwszych sześciu miesiącach 2023 r., w porównaniu do 390 w całym 2022 r. i 284 w 2021 roku. Organizacje monitorujące ostrzegają, że rzeczywisty wpływ na ludność cywilną może być znacznie większy niż wskazują na to podawane liczby, ponieważ nie ma oficjalnego nadzoru medycznego nad obrażeniami od min lądowych. Na przykład w regionie Sagaing w 2020 r. nie zarejestrowano żadnych incydentów związanych z minami lądowymi lub niewypałami, ale w 2023 r. ponad 40% ofiar cywilnych pochodziło z regionu Sagaing. ^[41]

Jeśli chodzi o naloty/ataki z powietrza, to jeden z najpoważniejszych tego typu incydentów w ostatnim czasie miał miejsce w dniu 11.04.2023 r. SAC przeprowadził wówczas atak powietrzny na wioskę Pazigyi w regionie Sagaing, gdzie zebrali się setki ludzi, aby świętować otwarcie cywilnego biura administracyjnego powiązanego z opozycyjnym Rządem Jedności Narodowej. Myśliwiec zrzucił na zgromadzonych dwie 250-kilogramowe bomby. Wkrótce potem nadleciały dwa śmigłowce szturmowe i ostrzelały uciekających przed niebezpieczeństwem ludzi. W kolejnych dniach naloty utrudniały ofiarom dostęp do pomocy i leczenia. Szacuje się, że w ww. atakach zginęło 170 osób, w tym około 40 dzieci. ^[42]

Naloty/ataki z powietrza na obiekty cywilne są bardzo częste. W dniu 09.10.2023 r. siły wojskowe zaatakowały obóz dla osób wewnętrznie przesiedlonych (IDPs)

---

³⁹ ACLED, 01.01.2023-21.07.2023, <http://acleddata.com>

⁴⁰ UN Human Rights Office of the High Commissioner, Report of the Special Rapporteur on the situation of human rights in Myanmar, 12.10.2023, <https://www.ohchr.org/en/documents/country-reports/a78527-report-special-rapporteur-situation-human-rights-myanmar-advance>

⁴¹ UN Human Rights Office of the High Commissioner, Report of the Special Rapporteur on the situation of human rights in Myanmar, 12.10.2023, <https://www.ohchr.org/en/documents/country-reports/a78527-report-special-rapporteur-situation-human-rights-myanmar-advance>

⁴² UN Human Rights Office of the High Commissioner, Report of the Special Rapporteur on the situation of human rights in Myanmar, 12.10.2023, <https://www.ohchr.org/en/documents/country-reports/a78527-report-special-rapporteur-situation-human-rights-myanmar-advance>

w stanie Kachin, najpierw z powietrza, a następnie z moździerzy. Zginęło 28 cywilów, w tym 11 dzieci, rannych zostało 60 osób. ^[43]

OFIARY DZIAŁAŃ PARTYZANCKICH

Najwięcej przypadków śmierci wśród ludności cywilnej ze strony lokalnych grup partyzanckich oraz uzbrojonych grup etnicznych odnotowano w rejonach Sagaing, Mandalay, Magway (Magwe/Magwo), oraz stanie Kachin, chociaż incydenty zdarzają się praktycznie na terytorium całego kraju. Najczęściej przypadki są opisywane jako „ataki niezidentyfikowanych grup”. Ofiary przypadkowe giną najczęściej (co najmniej kilka przypadków miesięcznie) wskutek eksplozji ładunków wybuchowych oraz min podkładanych przez różnych aktorów konfliktu, np. 14.07.2023 r. zginął 13 letni chłopak, który zaganiał krowy i nastąpił na minę, w dystrykcie Thaton, w stanie Mon. Z kolei 17.07.2023 r. eksplodował ładunek wybuchowy podłożony w śmietniku, ciężko raniąc przechodzącą obok kobietę. ^[44]

Częstymi ofiarami niezidentyfikowanych grup są osoby podejrzane o współpracę z wojskiem (tego typu ofiar jest kilka-kilkanaście, każdego miesiąca), np. 04.07.2023 r. w wiosce Shwe Paw, Myingyan, Mandalay zastrzelono trzy osoby wspierające wojsko. 20.07.2023 r. w Nammatee, Mohnyin w stanie Kachin zastrzelono właściciela restauracji pomagającego policji oraz wojsku birmańskiemu. ^[45]

OFIARY DZIAŁAŃ ODWETOWYCH

Od czasu zamachu stanu siły SAC systematycznie wykorzystywały cywilów jako żywe tarcze, powtarzając schemat nadużyć ze strony wojska Mjanmy, który trwa od dziesięcioleci. 22 przypadki użycia ludzkich tarcz z udziałem ponad 500 mieszkańców wsi, w tym dzieci, zostały wiarygodnie udokumentowane we wschodniej części Mjanmy. Mieszkańcy wiosek są regularnie zmuszani do pracy dla wojska przy transporcie zaopatrzenia, aby zapobiec atakom opozycyjnych grup zbrojnych. W niektórych przypadkach mieszkańcy wsi byli zmuszani do chodzenia przed żołnierzami na obszarach podejrzanych o skażenie minami lądowymi. Żołnierze SAC również torturowali i wykonywali egzekucje na cywilach, których używali jako żywych tarcz. ^[46]

Wojsko celowo atakuje ludność cywilną. Wielokrotnie odnotowano ataki lotnicze na wioski, obozy dla osób wewnętrznie przesiedlonych (IDPs), szkoły, szpitale, kliniki, kościoły i klasztory. W wielu przypadkach naloty na wioski następowały po atakach opozycyjnych grup zbrojnych na jednostki wojskowe, co sugeruje, że są one traktowane jako forma kary zbiorowej. ^[47]

⁴³ Human Rights Watch, Myanmar Airstrike on Village an Apparent War Crime, 17.10.2023, <https://www.hrw.org/news/2023/10/17/myanmar-airstrike-village-apparent-war-crime>

⁴⁴ ACLED, 01.01.2023-21.07.2023, <http://acleddata.com>

⁴⁵ ACLED, 01.01.2023-21.07.2023, <http://acleddata.com>

⁴⁶ UN Human Rights Office of the High Commissioner, Report of the Special Rapporteur on the situation of human rights in Myanmar, 12.10.2023, <https://www.ohchr.org/en/documents/country-reports/a78527-report-special-rapporteur-situation-human-rights-myanmar-advance>

⁴⁷ UN Human Rights Office of the High Commissioner, Report of the Special Rapporteur on the situation of human rights in Myanmar, 12.10.2023, <https://www.ohchr.org/en/documents/country-reports/a78527-report-special-rapporteur-situation-human-rights-myanmar-advance>

Inne formy działań odwetowych to aresztowania, uprowadzenia, rabunek, zmuszanie do pracy jako tragarzy na rzecz wojska, oraz używanie ludności cywilnej jako żywych tarcz. Odnotowano również wiele przypadków pojedynczych ofiar z rąk wojska, które zostały zastrzelone, np. za ukrywanie się, podejrzenia o współpracę z opozycją, lub których powody śmierci nie są znane (patrz: Ofiary działań wojennych). Przypadki tego typu odnotowuje się niemal każdego dnia. Najwięcej przypadków odnotowano w regionach: Sagaing, Mandalay, Magway (Magwe/Magwo), stanie Kachin, Bago. Na przykład we wsi Mawlaik, Sagaing 19.07.2023 r. wojsko zatrzymało 30 osób, wykorzystując ich następnie jako tragarzy. 15.07.2023 r. w wiosce Let Pan Khon w Zach. Bago żołnierze zatrzymali 70-letniego przełożonego klasztoru oraz 4 mieszkańców wsi, wykorzystując ich następnie jako żywe tarcze. 12.07.2023 r. wojsko podpaliło wioskę Miyo Gyi, Sagaing, a w wyniku pożaru spłonęła żywcem 90-letnia kobieta, która nie mogła uciec. ^[48]

Ocenia się, że w więzieniach birmańskich przebywa obecnie ok. 20 tys. opozycjonistów. ^[49]

SYTUACJA HUMANITARNA W STREFACH KONFLIKTU

W 2023 r. siły SAC kontynuowały kampanię masowych podpałów wymierzonych w ludność cywilną. Raporty wskazują, że od czasu zamachu stanu spłonęło około 75 000 obiektów cywilnych. Wojsko zniszczyło również magazyny żywności, pogłębiając obawy o brak bezpieczeństwa żywnościowego w wielu częściach kraju. ^[50]

Potrzeby humanitarne w Mjanmie, w szczególności dla wewnętrznie przesiedlonej i dotkniętej konfliktem ludności, są ogromne i wciąż wzrastają. Społecznościom, w których przebywają osoby wewnętrznie przesiedlone (IDPs) zaczyna brakować żywności, lekarstw i innych artykułów. Organizacjom społeczeństwa obywatelskiego, które są w przeważającej mierze uzależnione od niewielkich darowizn od członków społeczności i osób przebywających na uchodźstwie, również kończą się zasoby. Wzmoczone bombardowania i ataki na obozy dla IDPs zaostrzają ogromne wyzwania w kwestii dostarczania pomocy. ^[51]

Pomimo ogromnych potrzeb humanitarnych w Mjanmie, SAC systematycznie ogranicza jej dostarczanie do najbardziej narażonych populacji. Chociaż urzędnicy ONZ i organizacje humanitarne apelowały o większy dostęp do ludności dotkniętej konfliktem, SAC nadal zaostrza ograniczenia, w tym odmawiając zezwoleń na podróż i przejazd przez wojskowe punkty kontrolne. W niektórych obszarach SAC zaczął nakładać nowe ograniczenia lub biurokratyczne przeszkody na grupy pomocowe, np. blokując transport żywności, leków i szczepionek przez firmy handlowe do regionów dotkniętych konfliktem, takich jak stan Kayah (Karreni) oraz części regionów Sagaing i Magway (Magwe/Magwo). Blokady te spowodowały gwałtowny wzrost cen żywności, dodatkowo utrudniając pracę organizacjom pozarządowym (NGOs), które

⁴⁸ ACLED, 01.01.2023-21.07.2023, <http://acleddata.com>

⁴⁹ UN Human Rights Office of the High Commissioner, Report of the Special Rapporteur on the situation of human rights in Myanmar, 12.10.2023, <https://www.ohchr.org/en/documents/country-reports/a78527-report-special-rapporteur-situation-human-rights-myanmar-advance>

⁵⁰ UN Human Rights Office of the High Commissioner, Report of the Special Rapporteur on the situation of human rights in Myanmar, 12.10.2023, <https://www.ohchr.org/en/documents/country-reports/a78527-report-special-rapporteur-situation-human-rights-myanmar-advance>

⁵¹ UN Human Rights Office of the High Commissioner, Report of the Special Rapporteur on the situation of human rights in Myanmar, 12.10.2023, <https://www.ohchr.org/en/documents/country-reports/a78527-report-special-rapporteur-situation-human-rights-myanmar-advance>

wykorzystują lokalne rynki do zaopatrywania przesiedleńców wewnętrznych i innych osób. Dostarczanie pomocy wiązało się z dużym ryzykiem w pierwszej połowie 2023 r. 50 pracowników organizacji humanitarnych zostało w tym okresie aresztowanych. ^[52]

Zagrożeni są również pracownicy służby zdrowia, przy czym zgłoszono 250 ataków na służbę zdrowia w Mjanmie w ciągu pierwszych ośmiu miesięcy 2023 roku. Siły SAC były odpowiedzialne za większość tych ataków, chociaż PDF i opozycyjne grupy zbrojne również atakowały placówki medyczne, które według nich były okupowane przez siły wojskowe. ^[53]

15,2 miliona ludzi w Mjanmie cierpi na umiarkowany lub poważny brak bezpieczeństwa żywnościowego. Gwałtownie rosnące ceny żywności i środków produkcji rolnej dodatkowo zagrażają bezpieczeństwu żywnościowemu. Badanie Banku Światowego z maja 2023 r. wykazało, że 48% gospodarstw domowych martwi się o wystarczającą ilość jedzenia, w porównaniu z 26% rok wcześniej. Ludzie wykorzystują swoje oszczędności, zaciągają pożyczki i polegają na przekazach pieniężnych. ^[54]

Sytuacja na obszarach dotkniętych konfliktami jest jeszcze gorsza. Badanie wykazało, że tylko 10% respondentów w południowym stanie Chin miało akceptowalny poziom konsumpcji żywności. Organizacja pracująca w stanie Kayah (Karenni) poinformowała, że 22 obozy dla uchodźców wewnętrznych w tym stanie doświadczają skrajnych niedoborów żywności, częściowo dlatego, że konflikt odciął szlaki transportowe. ^[55]

Konflikty i przesiedlenia wydają się prowadzić do zwiększonej częstości występowania chorób, w tym grypy sezonowej, malarii, dengi, gruźlicy i biegunki. ^[56]

PRZEMOC WOBEC LUDNOŚCI CYWILNEJ NIEZWIĄZANA Z KONFLIKTEM

TERRORYZM

Incydenty o charakterze terrorystycznym w Mjanmie mają miejsce często, a ich sprawcy zwykle nie są znani. Wydaje się jednak, że w dużej mierze mają one pośredni lub bezpośredni związek z toczącym się konfliktem. Wojsko obwinia o nie grupy opozycyjne, zaś grupy opozycyjne oraz ludność cywilna podejrzewa o nie wojsko. Np. 15.05.2023 r. wskutek eksplozji na lokalnym rynku w Shwebo w Sagaing rannych

---

⁵² UN Human Rights Office of the High Commissioner, Report of the Special Rapporteur on the situation of human rights in Myanmar, 12.10.2023, <https://www.ohchr.org/en/documents/country-reports/a78527-report-special-rapporteur-situation-human-rights-myanmar-advance>

⁵³ UN Human Rights Office of the High Commissioner, Report of the Special Rapporteur on the situation of human rights in Myanmar, 12.10.2023, <https://www.ohchr.org/en/documents/country-reports/a78527-report-special-rapporteur-situation-human-rights-myanmar-advance>

⁵⁴ UN Human Rights Office of the High Commissioner, Report of the Special Rapporteur on the situation of human rights in Myanmar, 12.10.2023, <https://www.ohchr.org/en/documents/country-reports/a78527-report-special-rapporteur-situation-human-rights-myanmar-advance>

⁵⁵ UN Human Rights Office of the High Commissioner, Report of the Special Rapporteur on the situation of human rights in Myanmar, 12.10.2023, <https://www.ohchr.org/en/documents/country-reports/a78527-report-special-rapporteur-situation-human-rights-myanmar-advance>

⁵⁶ UN Human Rights Office of the High Commissioner, Report of the Special Rapporteur on the situation of human rights in Myanmar, 12.10.2023, <https://www.ohchr.org/en/documents/country-reports/a78527-report-special-rapporteur-situation-human-rights-myanmar-advance>

zostało kilka osób, w tym troje dzieci. Prowojskowa gazeta *Telegram*, podała, że sprawcami byli „terrorysty”, z kolei relacje świadków mówią, że to wojsko wystrzeliło w rynek trzy pociski artyleryjskie. W tym samym miesiącu wybuchła bomba umieszczona na rynku w Lashio, w stanie Shan, raniąc 12 osób. ^[57]

POZAPRAWNE EGZEKUCJE, UPROWADZENIA

Większość stron konfliktu dopuszcza się pozaprawnych aktów przemocy (patrz: Wpływ konfliktu na ludność cywilną).

Od czasu zamachu stanu w całym kraju odnotowano pozasądowe egzekucje. Od maja 2022 r. **AAPP (Aliance Association of Political Prisoners)** wymieniła ponad 1800 zabójstw dokonanych przez siły bezpieczeństwa, w tym wśród nieuzbrojonych demonstrantów, personelu medycznego, opozycjonistów oraz cywilów w strefach konfliktu, zwłaszcza tych podejrzewanych o ukrywanie lub wspieranie bojowników. ^[58] Wojsko dokonywało zabójstw po zatrzymaniu w areszcie wojskowym, czasami w masowych egzekucjach. Ciała wielu zabitych nosiły ślady tortur. Wojsko również paliło, ścinało głowy, rozczłonkowywało i oszpecało ciała, próbując w ten sposób sterroryzować/zastraszyć ludność cywilną. ^[59]

Ponadto etniczne organizacje zbrojne i PDF dokonywały pozasądowych egzekucji w formie ukierunkowanych zabójstw funkcjonariuszy reżimu, członków USDP i zwolenników reżimu wojskowego, a także członków ich rodzin. Zabijali również osoby postrzegane jako kolaborantów i informatorów, czasami mimo słabych lub braku dowodów na to, że faktycznie współpracowali oni z reżimem. Wśród ofiar były kobiety i dzieci, mnisi oraz osoby powiązane z prowojskowymi bojówkami **Pyusawhti**. Niektórzy z nich podobno zostali postrzeleni w głowę, mając ręce związane za plecami, a inni zostali ścięci. ^{[60][61]}

Od czasu zamachu stanu liczba zaginięć znacznie wzrosła w całym kraju. W sierpniu 2021 r. AAPP wydała oświadczenie, w którym stwierdziła, że 82% więźniów politycznych w Mjanmie, czyli około 5000 osób, było przetrzymywanych w nieznanych miejscach. Liczba ta prawdopodobnie wzrosła. Żołnierze współpracowali z policją i lokalnymi urzędnikami w celu aresztowania i zatrzymania urzędników NLD i osób podejrzanych o udział w protestach, współpracę z Ruchem Obywatelskiego Nieposłuszeństwa, etnicznymi organizacjami zbrojnymi i PDF, często na podstawie słabych dowodów lub bez nich. Członkowie rodzin często nie wiedzą, gdzie przebywają aresztowani i, czy są martwi, czy żywi, dopóki nie zostaną zwolnieni, odnalezieni lub nie staną przed sądem. Młodzi ludzie, zwłaszcza mężczyźni i chłopcy, są podobno celem wymuszonych zaginięć, ale osoby w każdym

⁵⁷ Radio Free Asia, Junta blames „terrorist drones” for Sagaing bombing, 17.07.2023, <https://www.rfa.org/english/news/myanmar/myanmar-weekend-bombings-07172023054920.html>

⁵⁸ DFAT, Country Information Report. Myanmar, 11.11.2022, <https://www.dfat.gov.au/sites/default/files/country-information-report-myanmar-version-2.pdf>

⁵⁹ UN Human Rights Office of the High Commissioner, Report of the Special Rapporteur on the situation of human rights in Myanmar, 12.10.2023, <https://www.ohchr.org/en/documents/country-reports/a78527-report-special-rapporteur-situation-human-rights-myanmar-advance>

⁶⁰ DFAT, Country Information Report. Myanmar, 11.11.2022, <https://www.dfat.gov.au/sites/default/files/country-information-report-myanmar-version-2.pdf>

⁶¹ UN Human Rights Office of the High Commissioner, Report of the Special Rapporteur on the situation of human rights in Myanmar, 12.10.2023, <https://www.ohchr.org/en/documents/country-reports/a78527-report-special-rapporteur-situation-human-rights-myanmar-advance>

wieku są zagrożone. Osoby, które zostały porwane, były poddawane torturom i pozasądowym egzekucjom. ^{[62][63][64]}

PRZEMOC STOSOWANA W TRAKCIE DEMONSTRACJI I PROTESTÓW

Uczestnicy nieautoryzowanych demonstracji podlegają karze do sześciu miesięcy pozbawienia wolności na mocy ustawy o pokojowych zgromadzeniach i demonstracjach. Wiele innych niejasno zdefiniowanych naruszeń może pociągać za sobą mniejsze kary. Jednakże ciągu tygodnia od przejęcia władzy wojsko zakazało wszelkich zgromadzeń liczących więcej niż pięć osób, nałożyło ścisłą godzinę policyjną i zaczęło używać siły przeciwko pokojowym demonstrantom. Powszechne ograniczenia w dostępie do Internetu również utrudniały organizację protestów. Przemoc wojskowa w odpowiedzi na długotrwałe i powszechne protesty trwała przez cały 2022 r., co doprowadziło do śmierci setek protestujących i aresztowania tysięcy innych. ^[65]

W maju 2023 r. w związku z wizytą ministra spraw zagranicznych Chin w Mjanmie, doszło do sporadycznych antychińskich incydentów przeciwko wsparciu jakie Chiny udzielają juncie wojskowej. Nie miały one masowego charakteru ze względu na potencjalne konsekwencje. Obejmowały demonstrację w Letpadaung, w regionie Sagaing, w miejscu kontrowersyjnej kopalni miedzi wspieranej przez Chiny, podczas której protestujący spalili chińską flagę. Podobne incydenty miały miejsce w Magway (Magwe/Magwo), Yangonie, Mandalay i innych miejscach w Sagaing, gdzie grupy oporu spaliły chińskie flagi, wraz ze zdjęciami Qin Ganga i szefa junty Min Aung Hlainga, jednocześnie wywieszając transparenty wzywające Pekin do zaprzestania „wspierania faszystowskich przestępców” i „szanowania głosu ludu Myanmar”. Brak jest informacji na temat reakcji władz wobec protestujących. ^[66]

PRZESTĘPCZOŚĆ ZORGANIZOWANA

Poważnym problemem w Mjanmie jest handel ludźmi do krajów takich jak Tajlandia, Malezja i Singapur, a także do innych regionów Azji Wschodniej, Bliskiego Wschodu i Ameryki Północnej. Trudna sytuacja ekonomiczna związana z konfliktem sprawia, że ludzie stają się łatwymi ofiarami wyzysku. Sieci handlu ludźmi najbardziej agresywnie atakują grupy mniejszościowe. W działalność przestępczą zaangażowane są rodzinne sieci przestępcze, fałszywe agencje rekrutacyjne, ale także urzędnicy państwowi. ^[67]

Mjanma jest zarówno źródłem, jak i celem handlu bronią. Na dużą skalę prowadzi się też nielegalny handel jademitem i innymi kamieniami szlachetnymi oraz złotem z Chinami. Korzyści z niego czerpie zarówno wojsko, jak i etniczne ugrupowania

⁶² DFAT, Country Information Report. Myanmar, 11.11.2022, <https://www.dfat.gov.au/sites/default/files/country-information-report-myanmar-version-2.pdf>

⁶³ UN Human Rights Office of the High Commissioner, Report of the Special Rapporteur on the situation of human rights in Myanmar, 12.10.2023, <https://www.ohchr.org/en/documents/country-reports/a78527-report-special-rapporteur-situation-human-rights-myanmar-advance>

⁶⁴ Human Rights Watch, Myanmar Events of 2022, <https://www.hrw.org/world-report/2023/country-chapters/myanmar>

⁶⁵ Freedom House, Freedom in the World, Myanmar, <https://freedomhouse.org/country/myanmar/freedom-world/2023>

⁶⁶ The Diplomat, Anti-Chinese Protests are on Rise in Myanmar, 31.05.2023, <https://thediplomat.com/2023/05/anti-chinese-protests-are-on-the-rise-in-myanmar/>

⁶⁷ Global Organized Crime Index, Myanmar 2023, <https://ocindex.net/country/myanmar>

militarne.^[68] Mjanma jest drugim co do wielkości producentem opium na świecie, odpowiadającym za jedną czwartą globalnej podaży, oraz największym producentem heroiny w regionie. Mjanma jest również krajem źródłowym i jednocześnie globalnym epicentrum produkcji narkotyków syntetycznych, w szczególności metamfetaminy i krystalicznej metamfetaminy, z których większość jest produkowana na eksport do krajów regionu Azji i Pacyfiku. Inna działalność przestępcza obejmuje cyberprzestępczość oraz pranie brudnych pieniędzy.^[69]

Głównymi podmiotami przestępczymi są podmioty powiązane z państwem, a rząd wojskowy staje się coraz bardziej zależny od nielegalnych działań w celu finansowania swoich operacji po zamachu stanu. Armia współdziała ze zorganizowanymi bojówkami i grupami mafijnymi, które zapewniają wsparcie finansowe poprzez nielegalną działalność. W zamian za pomoc, przywódcy tych grup otrzymują wolną rękę w prowadzeniu szeregu nielegalnych działań biznesowych, a także mają specjalny dostęp do gospodarki kontrolowanej przez wojsko. Poza tym, przestępczość zorganizowana jest również domeną zbrojnych grup etnicznych, które prowadzą ją na zajętych przez siebie terytoriach. Spośród podmiotów zagranicznych, nielegalny handel w Mjanmie, kontrolują przestępcze grupy chińskie współpracujące z lokalnymi przestępcami. Są one zaangażowane w handel opium, narkotykami syntetycznymi, jademitem, dziką przyrodą i drewnem, a także handel bronią i kobietami.^[70]

PRAWNE I PRAKTYCZNE ASPEKTY DOTYCZĄCE ZMIANY MIEJSCA POBYTU

PRZEPISY REGULUJĄCE SWOBODĘ PRZEMIESZCZANIA SIĘ

Prawo nie gwarantuje swobody przemieszczania się wewnątrz kraju, podróży zagranicznych, emigracji ani repatriacji. Lokalne przepisy ograniczają prawa obywateli do osiedlania się i przebywania w dowolnym miejscu w kraju.^[71]

Po zamachu stanu w 2021 r. ruch w całym kraju został bardziej ograniczony. Wojsko wzniosło blokady dróg i utworzyło punkty kontrolne, wprowadzana jest godzina policyjna, regulowane są zasady pobytu w prywatnych mieszkaniach (wymagane jest np. zgłaszanie gości, którzy pozostają na noc). Ograniczenia zostały dodatkowo zaostżone dekretem z kwietnia 2022 r., wymagającym krajowej karty rejestracyjnej do podróżowania lub przebywania poza domem.^{[72][73]}

Ponadto duża populacja bezpaństwowców w Mjanmie nadal podlega znacznym ograniczeniom w przemieszczaniu się, zwłaszcza 600 tys. Rohingya, którzy pozostają

---

⁶⁸ Global Organized Crime Index, Myanmar 2023, <https://ocindex.net/country/myanmar>

⁶⁹ Global Organized Crime Index, Myanmar 2023, <https://ocindex.net/country/myanmar>

⁷⁰ Global Organized Crime Index, Myanmar 2023, <https://ocindex.net/country/myanmar>

⁷¹ US Department of State, 2022 Country Reports on Human Rights Practices: Burma, 20.03.2023, <https://www.state.gov/reports/2022-country-reports-on-human-rights-practices/>

⁷² Freedom House, Freedom in the World, Myanmar, <https://freedomhouse.org/country/myanmar/freedom-world/2023>

⁷³ DFAT, Country Information Report. Myanmar, 11.11.2022, <https://www.dfat.gov.au/sites/default/files/country-information-report-myanmar-version-2.pdf>

w stanie Arakan (Rakhine/Rakhaing) i są ograniczeni do wyznaczonych obozów i wiosek. Ci spośród nich, którzy próbują podróżować poza ww. obszary, są regularnie zatrzymywani. ^[74]

MIGRACJE WEWNĘTRZNE

Populacja miejska w Mjanmie stanowi 32,1% (z ok. 51 mln populacji). Najbardziej zaludniony jest Yangon - 5,610 mln mieszkańców oraz Mandalay 1,532 mln (2023). Ludność miejska rośnie w umiarkowanym tempie 1,85% rocznie. Populacja skoncentrowana jest wzdłuż obszarów przybrzeżnych i ogólnie w pobliżu brzegów rzeki Irawadi (Irrawaddy). Północ kraju jest stosunkowo słabo zaludniona. ^[75] W związku z obecnym konfliktem możliwość migracji jest ograniczona, szczególnie dla mniejszościowych grup etnicznych. Czynnikiem ograniczającym mobilność są kontrole, wymogi rejestracyjne i inne restrykcje ze strony władz, ale także np. brak znajomości j. birmańskiego, logistyki, wsparcia i środków finansowych. ^[76]

WEWNĘTRZNI UCHODźCY

Od czasu zamachu stanu ok. 1,7 mln osób zostało przesiedlonych w wyniku konfliktu zbrojnego i ataków na ludność cywilną, zwiększając całkowitą liczbę osób wewnątrznie przesiedlonych (IDPs) do prawie 2 milionów. Ponad 60% nowo przesiedlonych pochodzi z regionów Sagaing i Magway (Magwe/Magwo), a także ze stanów Chin, Kayin (Karen) i Kayah (Karenni), które mają znacznie mniejszą populację, ale również doświadczyły proporcjonalnie bardzo licznych wysiedleń. Niektóre wysiedlone osoby uciekają do dżungli lub znajdują schronienie w pobliskich wioskach. Inni przenoszą się do utworzonych tymczasowo obozów, które są narażone na ataki sił wojskowych. Niekiedy osoby wewnątrznie przesiedlone mogą powrócić na swoje pola uprawne, pozwalające na pewną formę utrzymania. Jednak biorąc pod uwagę niebezpieczeństwa, wielu przesiedleńców jest uzależnionych od pomocy organizacji społeczeństwa obywatelskiego lub hojności społeczności przyjmujących. Stały wzrost liczby osób wewnątrznie przesiedlonych wiąże się z faktem, że ci, którzy zostali wysiedleni od czasu zamachu stanu zwykle pozostają wysiedleni. Po ucieczce ze swoich domów, wielu zostało zmuszonych do ponownej ucieczki po atakach na obozy dla IDPs lub wioski, w których szukali schronienia. ^[77]

Dostęp IDPs do pomocy humanitarnej jest wyzwaniem ze względu na kilka czynników, w tym utrudnienia operacyjne nałożone przez władze, trudno dostępne obszary wiejskie, górskie lub dżungle, do których przesiedlani są ludzie, a także brak bezpieczeństwa związany z konfliktem, tj. blokady dróg, punkty kontrolne i ograniczenia w podróżowaniu. ^[78]

---

⁷⁴ Freedom House, Freedom in the World, Myanmar, <https://freedomhouse.org/country/myanmar/freedom-world/2023>

⁷⁵ CIA, The World Factbook, Burma, 11.10.2023, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/burma/>

⁷⁶ US Department of State, 2022 Country Reports on Human Rights Practices: Burma, 20.03.2023, <https://www.state.gov/reports/2022-country-reports-on-human-rights-practices/>

⁷⁷ UN Human Rights Office of the High Commissioner, Report of the Special Rapporteur on the situation of human rights in Myanmar, 12.10.2023, <https://www.ohchr.org/en/documents/country-reports/a78527-report-special-rapporteur-situation-human-rights-myanmar-advance>

⁷⁸ Reliefweb, Myanmar Crisis Response Plan 2023, <https://reliefweb.int/report/myanmar/myanmar-crisis-response-plan-2023>

UCHODŹCY W KRAJACH SĄSIEDNICH

Według szacunków IOM, od października 2022 r. około 40 000 obywateli Mjanmy opuszcza kraj co miesiąc z powodów związanych z konfliktem, ale także z powodów ekonomicznych i innych, różnymi regularnymi i nieregularnymi ścieżkami, przy czym większość migruje do Tajlandii.^[79] Wzdłuż tajskiej granicy w prowizorycznych obozach dla uchodźców zamieszkuje ok. 100 tys. osób. Duża część z nich przebywa tam od lat. Są to przede wszystkim etniczni Karenowie i Karenni, ale także Monowie i Birmańczycy. Obecny konflikt spowodował nasilenie się nielegalnej migracji przez tajską granicę. Obserwuje się stały przepływ ludności w obie strony. Obozy otoczone są opieką organizacji międzynarodowych, w tym UNHCR. Przez granicę tajską przechodzi również pomoc sieci organizacji humanitarnych dla przesiedlonej ludności na terytoriach stanów przygranicznych Mjanmy.^[80]

PODSUMOWANIE

Mjanma jest republiką parlamentarną, jednakże od lutego 2021 r. w wyniku przewrotu wojskowego, krajem rządzi junta wojskowa sprawująca rządy autorytarne.

Na terytorium Mjanmy toczy się wewnętrzny konflikt zbrojny z udziałem wielu podmiotów, w tym: wojska birmańskiego, opozycji demokratycznej oraz licznych zmilitaryzowanych grup etnicznych. Zasięg konfliktu obejmuje cały kraj, zaś najintensywniejsze walki toczą się w rejonach Sagaing, Mandalay, Magway (Magwe/Magwo) oraz w stanie Kachin. Wojsko birmańskie prowadzi działania wojenne na pełną skalę, zarówno z ładu, jak i z powietrza, zaś grupy lokalne, zależnie od posiadanego uzbrojenia, realizują głównie działania partyzanckie, biorąc na cel pozycje wojskowe oraz wojskową administrację i zwolenników dyktatury.

W opinii niezależnego obserwatora ONZ, wojsko birmańskie dopuszcza się zbrodni przeciwko ludzkości oraz zbrodni wojennych.

Ludność cywilna jest celem zarówno systematycznych ataków z powietrza, podpażeń i ostrzałów, jak i ataków przypadkowych (np. miny, ładunki wybuchowe). Na niebezpieczeństwo ww. ataków ze strony wojska narażona jest szczególnie ludność cywilna podejrzewana o wspieranie grup opozycyjnych. Z kolei wojskowi, ich administracja i osoby popierające reżim narażone są na samosądy oraz działania odwetowe grup opozycyjnych.

W wyniku ww. konfliktu, od lutego 2021 r. przesiedlonych zostało 1,7 mln osób.

W Mjanmie zaobserwowano narastający kryzys humanitarny, związany z ograniczeniami narzucanymi przez siły wojskowe wobec organizacji humanitarnych. Te restrykcje utrudniają działalność organizacjom pomocy humanitarnej, ograniczając ich zdolność do przemieszczania się i świadczenia pomocy w trudno dostępnych miejscach pobytu osób wewnętrznie przesiedlonych (IDPs). W wyniku

---

⁷⁹ Reliefweb, Myanmar Crisis Response Plan 2023, <https://reliefweb.int/report/myanmar/myanmar-crisis-response-plan-2023>

⁸⁰ Refugees International, Sullivan D.P., Paths of Assistance: Opportunities for AID and Protection along the Thai-Myanmar Border, 12.07.2022, <https://www.refugeesinternational.org/reports-briefs/paths-of-assistance-opportunities-for-aid-and-protection-along-the-thailand-myanmar-border/>

obecnego kryzysu aż 15,2 mln ludzi doświadczą niedostatecznego bezpieczeństwa żywnościowego.

ZASTRZEŻENIE

Niniejsze opracowanie tematyczne zostało przygotowane przez Wydział Informacji o Krajach Pochodzenia Urzędu do Spraw Cudzoziemców na potrzeby prowadzenia postępowań w sprawach o udzielenie ochrony międzynarodowej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Opracowanie na temat sytuacji bezpieczeństwa może być pomocne w szczególności w sprawach rozpatrywanych w oparciu o **art. 15 pkt. 3 oraz art. 18 pkt. 1. Ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium RP z dn. 13 czerwca 2003 z późn. zmianami.**

Treść opracowania nie przesądza jednak o wyniku decyzji w indywidualnym postępowaniu administracyjnym, gdyż zawsze brana jest pod uwagę całość zgromadzonego materiału dowodowego i indywidualny charakter sprawy.

Informacje zamieszczone w niniejszym opracowaniu pochodzą w większości z publicznie dostępnych źródeł. Zostały one zebrane i opracowane przy zachowaniu zasady neutralności i obiektywizmu, a także z dołożeniem najwyższej staranności – tak, by odzwierciedlały aktualny w chwili publikacji opracowania stan wiedzy na prezentowany temat, a także pochodziły z różnych źródeł.

Terminologia użyta w niniejszym opracowaniu nie jest terminologią prawniczą. Określenia takie jak „prześladowanie”, „dyskryminacja”, „konflikt” itp. używane mogą być, za materiałami źródłowymi, w znaczeniu potocznym i nie są tożsame z definicjami podanymi w ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Niniejsze opracowanie zawiera wyłącznie informacje, poglądy i opinie prezentowane przez autorów materiałów źródłowych. Oświadczenia i oceny zawarte w niniejszym opracowaniu nie są i nie mogą być uważane za oświadczenia i oceny własne Urzędu do Spraw Cudzoziemców. Niniejsze opracowanie nie jest także i nie może być uważane za jakąkolwiek deklarację polityczną polskich władz.

Urząd do Spraw Cudzoziemców nie ponosi odpowiedzialności prawnej za publikowane w opracowaniu treści ani nie jest zobowiązany do publikacji jego aktualizacji, a także nie ponosi odpowiedzialności za sposób wykorzystania udostępnionych informacji.

Informujemy, że autorskie prawa majątkowe do niniejszego opracowania, w tym prawo do jego rozpowszechniania i publicznego udostępniania w Internecie, przysługują wyłącznie Urzędowi do Spraw Cudzoziemców (adres: ul. Koszykowa 16, 00-564 Warszawa; NIP: 5262548316; REGON: 017315012).

BIBLIOGRAFIA:

---

1. ACLED, 01.01.2023-21.07.2023, <http://acleddata.com>
2. Al Jazeera, Myanmar military commutes 38 death sentences as part of amnesty, 05.05.2023, <https://www.aljazeera.com/news/2023/5/5/myanmar-military-commutes-38-death-sentences-as-part-of-amnesty>
3. Al Jazeera, Myanmar military Extends Emergency, Postpones Elections, 01.08.2023, <https://www.aljazeera.com/news/2023/8/1/myanmar-military-extends-emergency-postpones-election>
4. Amnesty International, Myanmar: First executions in decades mark atrocious escalation in state repression, 25.07.2022, <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2022/07/myanmar-first-executions-in-decades-mark-atrocious-escalation-in-state-repression/>
5. CIA, The World Factbook, Burma, 11.10.2023, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/burma/>
6. DFAT, Country Information Report. Myanmar, 11.11.2022, <https://www.dfat.gov.au/sites/default/files/country-information-report-myanmar-version-2.pdf>
7. Euro Burma Office, Resolving the Crisis in Myanmar, 12.10.2023, https://euroburmaoffice.s3.amazonaws.com/filer_public/cf/36/cf361057-87d8-44cc-9873-2e590fc82adc/2023_10_12_ebo_analysis.pdf
8. Foreign Relations Council, Myanmar's Troubled History: Coups, Military Rule and Ethnic Conflicts, 31.01.2022, <https://www.cfr.org/backgrounder/myanmar-history-coup-military-rule-ethnic-conflict-rohingya>
9. Freedom House, Freedom in the World, Myanmar, <https://freedomhouse.org/country/myanmar/freedom-world/2023>
10. Frontier Myanmar, Lwin E.E.T., The ultimate penalty: Debating the death sentence, 12.01.2021, <https://www.frontiermyanmar.net/en/the-ultimate-penalty-debating-the-death-sentence/>
11. Global Organized Crime Index, Myanmar 2023, <https://ocindex.net/country/myanmar>
12. Human Rights Watch, Myanmar Airstrike on Village an Apparent War Crime, 17.10.2023, <https://www.hrw.org/news/2023/10/17/myanmar-airstrike-village-apparent-war-crime>
13. Radio Free Asia, Junta blames „terrorist drones” for Sagaing bombing, 17.07.2023, <https://www.rfa.org/english/news/myanmar/myanmar-weekend-bombings-07172023054920.html>
14. Refugees International, Sullivan D.P., Paths of Assistance: Opportunities for AID and Protection along the Thai-Myanmar Border, 12.07.2022, <https://www.refugeesinternational.org/reports-briefs/paths-of-assistance-opportunities-for-aid-and-protection-along-the-thailand-myanmar-border/>

15. Reliefweb, Broken Heartland: Armed Violence and Emergency Response in Central Myanmar, 27.09.2023, <https://reliefweb.int/report/myanmar/broken-heartland-armed-violence-and-emergency-response-central-myanmar>
16. Reliefweb, Myanmar Crisis Response Plan 2023, <https://reliefweb.int/report/myanmar/myanmar-crisis-response-plan-2023>
17. The Diplomat , Strangio S., The extention i san admission that the military has failed to quell the broad based armed resistance to its rule, 01.08.2023, <https://thediplomat.com/2023/08/myanmar-junta-extends-state-of-emergency-for-fourth-time/>
18. The Diplomat, Anti-Chinese Protests are on Rise in Myanmar, 31.05.2023, <https://thediplomat.com/2023/05/anti-chinese-protests-are-on-the-rise-in-myanmar/>
19. The Global New Light of Myanmar, Martial Order 3/2021, 16.03.2021, <https://www.gnlm.com.mm/martial-law-order-3-2021/>
20. UN General Assembly, Situation on Human Rights in Myanmar, 3.10.2023, <https://www.ecoi.net/en/file/local/2082079/N2260955.pdf>
21. UN High Commissioner for Human Rights, Situation of human rights in Myanmar A/HRC/54/59, 19.09.2023, <https://reliefweb.int/report/myanmar/situation-human-rights-myanmar-report-united-nations-high-commissioner-human-rights-ahrc5459-advance-unedited-version>
22. UN Human Rights Office of the High Comissioner, Myanmar: UN experts sound alarm over junta's decision to enforce death sentences, 10.06.2022, <https://www.ohchr.org/en/press-releases/2022/06/myanmar-un-experts-sound-alarm-over-juntas-decision-enforce-death-sentences>
23. UN Human Rights Office of the High Comissioner, Report of the Special Raporteur on the situation of human rights in Myanmar, 12.10.2023, <https://www.ohchr.org/en/documents/country-reports/a78527-report-special-rapporteur-situation-human-rights-myanmar-advance>
24. University of Minnesota – Human Rights Library, Myanmar. The Penal Code, <http://hrlibrary.umn.edu/research/myanmar/Annex%20K%20-%20Myanmar%20Penal%20Code.pdf>
25. US Department of State, 2022 Country Reports on Human Rights Practices: Burma, 20.03.2023, <https://www.state.gov/reports/2022-country-reports-on-human-rights-practices/>
26. US Institute of Peace, Is Myanmar Junta Turning a Corner?, 10.08.2023, <https://www.usip.org/publications/2023/08/myanmars-junta-turning-corner>
27. VOA, East Asia, Rights Groups Warn of More Torture, Executions i Myanmar as Martial Law Spreads, 10.02.2023, <https://www.voanews.com/a/6957267.html>
28. Wikimedia, File:Myanmar, administrative divisions - de - colored.svg, https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Myanmar,_administrative_divisions_-_de_-_colored.svg

29. WIKP UDSC, Opracowanie własne, na podstawie danych ACLED, Myanmar
01.01.2023-21.07.2023